

Összeállította: Pálffy József^{*}

VESZPRÉM története

Közel ötezer éve lakott hely. Bronzkori leletei "veszprémi kultúra" néven vonultak be a szakirodalomba. Illirek és kelták után a rómaiak Augusztus császár korában jelennek meg. A Veszprémfajsz határában, Baláca pusztán feltárt római villa mozaikjai a Budapesti Nemzeti Múzeum előcsarnokát és a veszprémi Bakonyi Múzeumot díszítik.

Az avarok és szlávok után a honfoglaló magyarok közül Árpád fejedelem törzsének egy csoportja telepszik le a területen. A vár I. István korában 1000 körül kezd beépülni. Ekkor lesz Veszprém a királyné székhelye.

A XV. században már virágzó gazdasági és kulturális központ. A török időben és a kuruc szabadságharc idején pusztul a város. Jelentős építkezések folynak a XVIII. és XIX. században (vár épületei).

A szabadságharc (1848-49) után az akkori vezető rétegek ellentétei miatt a város kimarad az ipari fejlődésből.

A második világháborúban az épületek 70 %-a károsodott. A legjelentősebb fejlődés a felszabadulás után következett be, a város ma fontos ipari (Bakony művek: Zsiguli és Polski Fiat kooperáció, VÁÉV: házgyár, ÉPGÉP, stb.) és kulturális (Veszprémi Akadémiai Bizottság, Vegyipari Egyetem, Országos Oktatástechnikai Központ, stb.) központ, 58.000-es népességgel.

^{*} Magyar Állami Földtani Intézet

Földtana

A város részletes földtani feldolgozását LACZKÓ DEZSŐ piarista tanár, a muzeum igazgatója végzi a század elején az MTA megbízásából. Ő írja le a Jeruzsálemhegyi márgafejtőkből a Placochelys placodontá-t JAEK, a veszprémi álteknőst. A legutóbbi időkig az őt térképét használtuk a város környékéről.

A Földtani Szolgálat 1974. évi részletes mérnökgeológiai helyzetképe alapján 1975-ben indult és 1979-ben fejeződött be a város 120 km²-nyi területének építésföldtani térképezése a város és a Központi Földtani Hivatal közös finanszírozásában. A munkát a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Földtan-Teleptan Tanszéke végezte JUHÁSZ J. egyetemi tanár vezetésével. A külterületről 5 db 10.000-es, a belterületről 4 db 4.000-es atlasz készült magyarázókötetekkel.

A városterületet felépítő kőzetek döntő többsége a felsőtriász karni márgacsoport és a nőri földolomit. Az északi és keleti külterületen miocén kavicsek Kádártánál pliocén édesvizi mészkő, délen pleisztocén lösz borít nagy területeket.

Megállóhelyek:

1. Benedek-hegy

Alul tömeges, felül réteges pados dolomit építi fel.

2. Volán-pályaudvar

Tömeges földolomit.

3. Uttörőház

Alapkőzet karni márgacsoport. Az épület körüli burkolat- és kerítéskárosodás oka a visszatöltött föld tömörítésének elmaradása és a csapadékvizelvezetés megoldatlansága.

4. Aranyosvölgyi-kőfejtő

Réteges, pados földolomit számos Megalodus-fajjal:

M.	cf.	triqueter	WULF
"	"	"	mut.nov. dolomitica FRECH
"	"	"	" " pannonica "
"		Gümbeli	STOPP-
"		Lóczyi R.	HOERN.
"		Laczkói R.	"
"		Hoernes	Frech
"		complanatus	GÜMB.
"		Böckhi R.	HOERN.
"		"	var. aequivalvis FRECH.

5. Seredombi murvabánya

A földolomit murvásodott részét fejtették betonárugyártáshoz. Innét az állatkertig a földolomit karsztos térszínén haladnak.

6. ZOO

Karni márgacsoport a Séd déli partján.

Veszprémtől Szentbékálláig Nagyvázsony, Mencshely, Köveskálon keresztül haladnak.

Nemesvámosi betyárcsárdával szemben felhagyott dolomitfejtőbe szakosított sertéstelep higtrágyáját engedték be, ez megfertőzte (*coli faecalis*) a 6 km-re levő veszprémi kutakat. A telepet baromfitenyésztésre állították át.

Nagyvázsonyig lösszel fedett triász térszin, majd pliocén édesvizi mészkő.
A TV-torony jobbra a KAB-hegy 599 m-es bazaltcsucsán.

Mencshelytől Köveskálíg nőri fődolomittól az alsó triász szeizi rétegekig tartó rétegsort keresztezünk. Monoszlói Hegyestű félig lefejtett oszlopos bazaltja az ut jobboldalán.

Köveskáltól-Kővágóörsig Káli medence.

Borkóstoló Szentbékállán bazalttufába vájt pincében, a Kővágóörsi Béke TSz szivességéből.

Mindszentkállya után elhaladnak a Kékkut-4. furás mellett. 200 m vöröshomokkő után 800 m-t furt, kvarcporfir láva, tufa és agglomerátumos összletben és fekete, kvarcos agyagpalában fejezett be, melyből száraz CO₂-betörést kapott (Szénsavas vizek CO₂-jére magyarázat).

Ebéd a Kővágóörsi Tepécshegyen permi vöröshomokkőterületen. Panoráma a déli partra. Szemben velünk a boglári és fonyódi várhegy, mindkettő pannon és bazalttufából (felszinmozgások).

Tihany

Bazalttufával és gejzirittel fedett felsőpannon összlet, számos felszinmozgás szintere.

Vaskori földvár, alatta omladozó barátlakások bazalttufában.

Apátságát I. Endre alapítja 1055-ben, alapítólevelében a magyar nyelv első írott emlékei.

A Balatonkörnyék építésföldtani térképezés Tihanyi atlaszát FODOR TAMÁSNÉ ismerteti.

Balatonfüred

A Földtani Intézet építésföldtani laboratóriumában a Balaton-környéki építésföldtani térképezés bemutatója.

Csopak-Nádaskut

Perm-triász határ, a balatoni vöröshomokkő- és a nádaskuti dolomit formáció típuslelőhelye.

Lovasi utbevágás

Szilur agyagpala, kvarcerekkel és kvarcporfirtufával. A lovasi agyagpala formáció típuselőfordulása.

Alsóörs

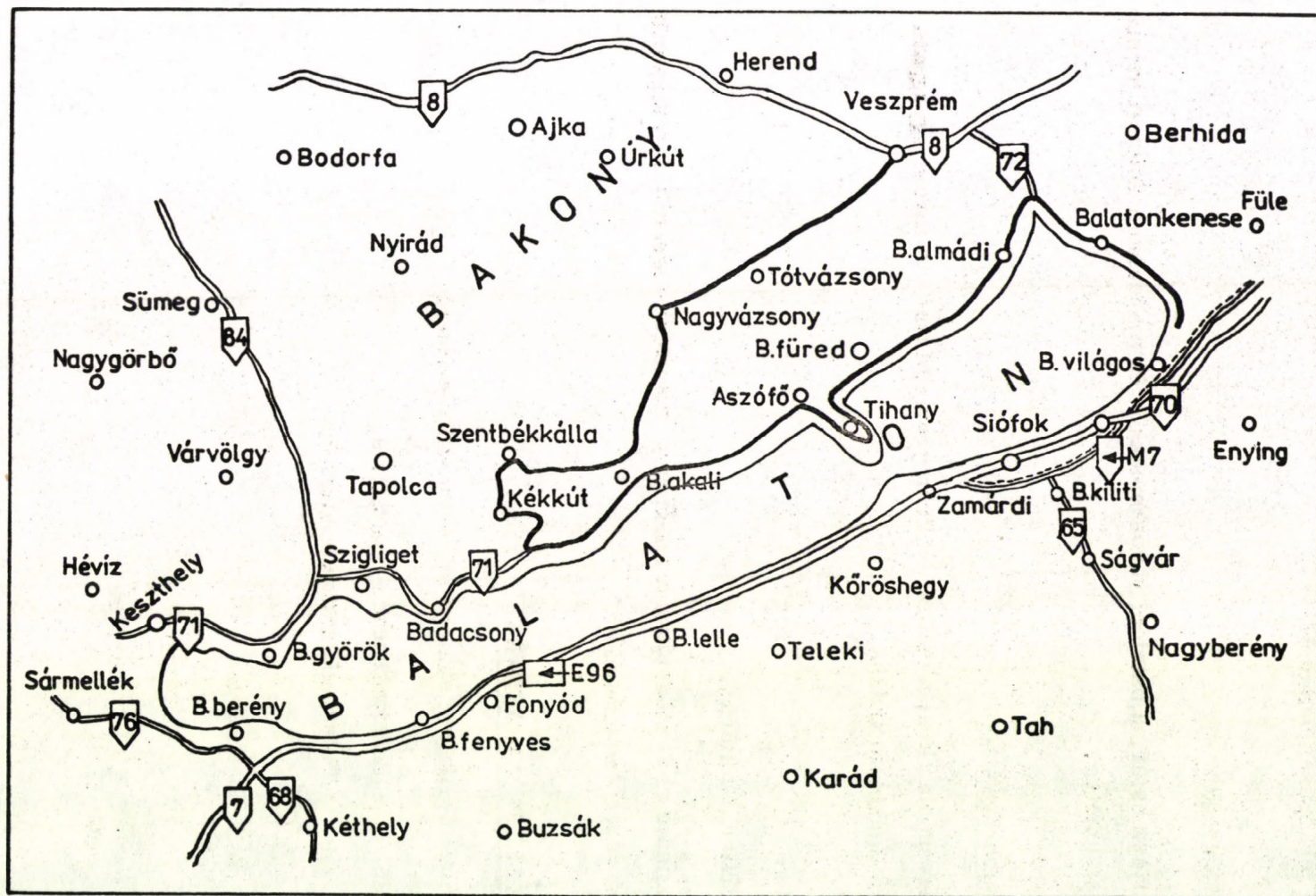
Kvarcporfiroid-feltárás.

Balatonalmádi előtt elhaladunk a felsőpermi homokkő-aleurolitos rétegsorát bemutató védett feltárás előtt.

ÉSZAKKELETI MAGASPART

Balatonfüzfőtől Aligáig számos felszínmozgás szintere.

Megállás: - Balatonkenese - Partalja u.
                  - Balatonakaráttya - Aligai ut.

A mérnökgeológiai szeminárium tanulmányútjának utvonala.

Sajtóvisszhang az 1979. VI. 28-i mérnökgeológiai
szemináriumról

Világ proletárjai, egyesüljétek!

NAPLÓ

AZ MSZMP VESZPRÉM MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

1979. június 27. szerda.

ARA: 1,20 FORINT

XXXV. évfolyam 148. szám

A környezetvédelem és a gazdaságosság jegyében

Mérnökgeológiai szeminárium Veszprémben

Háromnapos tudományos szeminárium kezdődött tegnap Veszprémben, az akadémiai bizottság székházában. A Magyarhoni Földtani Társulat mérnökgeológiai szakosztálya és a VEAB rendezvényére 75 hazai, valamint csehszlovák, jugoszláv, lengyel és szovjet szakember érkezett, hogy a különféle mérnökgeológiai munkák során szerzett tapasztalatait kicserélje.

A résztvevőket dr. Nemezz Ernő akadémikus, a VEAB elnöke köszöntötte. Szólt e tudományterület építésföldtani és környezetvédelmi jelentőségéről, majd kifejtette, hogy Veszprém megye szinte klasszikus területe a mérnökgeológiai kutatásoknak. Egye-

bekben a balatonakarattyai, kenesei partszakaszra utalt, ahol a századelőn több alkalommal is tragikus kimenetelű földrogyások következtek be. Napjainkról szólva elismerően értékelte az Országos Földtani Intézet Közép-dunántúli Területi Szolgálatának tevékenységét. Folyamatosan vizsgálják és véleményezik a kenesei-fűzfői part mozgáshelyeit, szakvéleményekkel alapozzák meg a különféle környezetvédelmi döntéseket. Kezdeményezésükre a Miskolci Műszaki Egyetem munkatársai építésföldtani térképet készítettek Veszprémről, amelynek atlaszait a közeli napokban adják át.

A továbbiakban dr. Dank Viktor, az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt főgeológusa, a földtani társulat elnöke érzékeltette a mérnökgeológiai munka fontosságát. Hangsúlyozta, hogy ennek igénybevétele ma már elengedhetetlen a környezetvédelem számára, vizsgálatainak eredményeként óriási megtakarítások érhetők el, gazdaságosabban valósíthatók meg a beruházások.

Ma három szekcióban előadások hangzanak el a mérnökgeológusképzés tapasztalatairól, a mérnökgeológiai térképezésről, valamint a különféle nagy létesítmények — völgyzárógáták, földalatti vasutak építéséről.

MTESZ - egyesületi használatra !

Kiadja: Magyarhoni Földtani Társulat

Készült: 400 példányban

81/1630/MTESZ Házinyomda, Budapest.

Felelős vezető: Deli Sándor